

ค่าของเงินบาท

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ค่าของเงินในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน จึงจะเห็นได้จากอัตราการแลกเปลี่ยนเงินจากต่างประเทศ ความแตกต่างระหว่างค่าของเงินในแต่ละท้องถิ่นหรือในแต่ละประเทศนั้นสามารถจะหาได้โดยอาศัยความแตกต่างของดัชนีราคาผู้บริโภค จากหลักการอันเดียวกันนี้ ทำให้สามารถเปรียบเทียบค่าของเงินบาทในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทยได้ เช่น เปรียบเทียบค่าของเงินบาทระหว่างภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกและภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพมหานคร และประเทศไทย

ความแตกต่างระหว่างค่าของเงินบาทในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทยที่จะกล่าวต่อไปนี้ ไม่เห็นอนกัมกว่า ความแตกต่างระหว่างค่าของเงินในแต่ละประเทศ เช่น 1 เหรียญดอลลาร์อเมริกันแลกเงินไทยได้ประมาณ 20.875 บาทในเดือนมิถุนายน ทั้งนี้เนื่องจากทุกท้องถิ่นในประเทศไทยใช้เงินบาทเหมือนกันหมด แต่ค่าของเงินบาทที่ใบเท่ากันนั้นที่เห็นได้ง่าย ๆ ก็คือ เราซื้อของอย่างหนึ่งในกรุงเทพฯ ราคา 10 บาทแต่ซื้อของชนิดเดียวกันที่จังหวัดสงขลาอาจจะไปได้ราคา 10 บาทเหมือนนี้เคยซื้อที่กรุงเทพฯ โดยที่ราคาอาจจะเป็น 8 บาทหรือ 12 บาทก็ได้

สูตรที่ใช้ในการคำนวณเพื่อเปรียบเทียบค่าของเงินบาทระหว่าง 2 ท้องที่ คือ ค่าของเงินที่แท้จริงของเงินบาทในท้องถิ่น A เมื่อเปรียบเทียบกับค่าของเงินบาทในท้องถิ่น B

$$\frac{1}{\text{ดัชนีราคาผู้บริโภค สำหรับท้องถิ่น A}} \times \text{ดัชนีราคาผู้บริโภค สำหรับท้องถิ่น B} \quad \text{หรือเขียนเป็นสูตร}$$

$R_{AB} = \frac{1}{I_A} \cdot I_B$ ยกตัวอย่างเช่น ดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับภาคเหนือ และภาคใต้ ในปีพ.ศ. 2508 = 100.8 และ 100.3 ตามลำดับ ถ้าของเงิน 1 บาทในภาคใต้ จะมีมูลค่า $100.8 / 100.3$ หรือเท่ากับ 1.0050 บาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าของเงินในภาคเหนือ

เมื่อนำค่าดัชนีราคาผู้บริโภคของภาคต่าง ๆ และประเทศไทย ระหว่างปีพ.ศ. 2508-2518 ในตารางที่ 1 และสูตร $R_{AB} = \frac{I_B}{I_A}$ มาคำนวณเพื่อเปรียบเทียบค่าของเงินบาทระหว่างภาคต่าง ๆ และประเทศไทย จะโคลาของเงินบาทในภาคต่าง ๆ ของแต่ละปีดังแสดงในตารางที่ 28 - 29

ในกรณีที่ยังไม่มีการคำนวณหาดัชนีราคาผู้บริโภค การเปรียบเทียบค่าของเงินบาทระหว่างภาคต่าง ๆ และประเทศไทยสามารถจะหาได้ก็วิธีหนึ่งโดยอาศัยความแตกต่างของราคาสินค้าหรือบริการประเภทต่าง ๆ และปริมาณของสินค้าหรือบริการที่ประชาชนในท้องถิ่น ๆ ใซ้ยุโรปโลกแะบริโลก อาทิเช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เเคะสถาน หรือค่าบริการต่าง ๆ ที่ต้องเสียไปในการรักษาพยาบาล การบันเทิง การศึกษา เป็นต้น สูตรที่ใช้ในการคำนวณเพื่อเปรียบเทียบค่าของเงินบาทระหว่าง 2 ท้องที่นี้ คือ อัตราส่วนระหว่างราคาสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ในแต่ละท้องถิ่น และเนื่องจากปริมาณสินค้าหรือบริการที่ประชากรในแต่ละท้องถิ่นใซ้ยุโรปโลกหรือบริโลกนี้ไม่เท่ากัน เช่น ประชากรในเขตเทศบาลพระนคร-ธนบุรีจ่ายค่าอาหารที่เป็นข้าวและอาหารที่ทำจากแป้งไปเพียงร้อยละ 6.8 ของรายจ่ายทั้งหมด ขณะที่ที่ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจ่ายเป็นค่าอาหารประเภทดังกล่าวถึงร้อยละ 24.7 ดังนั้นการให้ความสำคัญมากกว่าแก่รายการที่มีรายจ่ายมาก และน้อยกว่าแก่รายการซึ่งมีรายจ่ายน้อย เพื่อเปรียบเทียบกับรายการอื่น ๆ จึงมีความจำเป็น สูตรที่ใช้จึงถ่วงน้ำหนักด้วยปริมาณอาหารแต่ละชนิดที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ใซ้บริโลก (Consumption pattern)

ถ้าต้องการทราบว่าเงิน 1 บาท ของท้องถิ่น A เมื่อเทียบกับท้องถิ่น B แล้วจะมีค่าเท่าใด

$$\text{ขอบเขตสูงสุด (Maximum limit)} = \frac{P_b}{P_a} \cdot Q_a / Q_a$$

เมื่อ $\frac{P_b}{P_a}$ = อัตราส่วนของราคาสินค้า (Price ratio) ระหว่างท้องถิ่น B และท้องถิ่น A

และ Q_a = ปริมาณอาหารแต่ละชนิดที่ประชาชนในท้องถิ่น A ใซ้บริโลก (%)

ตารางที่ 28 เปรียบเทียบค่าของเงินบาทระหว่างภาคต่าง ๆ และประเทศไทยกับภาคเหนือ
ระหว่างปี พ.ศ. 2508 - 2518

พ.ศ.	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออก และภาคกลาง	ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	กรุงเทพ- มหานคร	ประเทศไทย
2508	1.0000	1.0050	1.0080	0.9990	1.0050	1.0040
2509	1.0000	1.0431	1.0320	0.9953	1.0221	1.0192
2510	1.0000	1.0259	1.0212	1.0091	1.0240	1.0174
2511	1.0000	1.0369	1.0209	0.9982	1.0172	1.0135
2512	1.0000	1.0378	1.0141	1.0052	1.0230	1.0158
2513	1.0000	1.0399	0.9965	1.0241	1.0079	1.0097
2514	1.0000	1.0466	1.0070	1.0151	0.9786	1.0044
2515	1.0000	1.0812	1.0465	1.0474	1.0257	1.0351
2516	1.0000	1.0728	1.0628	1.0847	1.0927	1.0666
2517	1.0000	1.1060	1.0693	1.1233	1.1233	1.0874
2518	1.0000	1.0947	1.0881	1.1581	1.1561	1.1062

ตารางที่ 29 เปรียบเทียบค่าของเงินบาทระหว่างภาคต่าง ๆ กับประเทศไทย ระหว่างปี
พ.ศ. 2508 - 2518

พ.ศ.	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออก และภาคกลาง	ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ	กรุงเทพ- มหานคร	ประเทศไทย
2508	0.9960	1.0010	1.0040	0.9950	1.0010	1.0000
2509	0.9812	1.0235	1.0126	0.9766	1.0029	1.0000
2510	0.9829	1.0083	1.0037	0.9918	1.0065	1.0000
2511	0.9867	1.0231	1.0073	0.9849	1.0036	1.0000
2512	0.9844	1.0216	0.9982	0.9895	1.0071	1.0000
2513	0.9904	1.0299	0.9870	1.0143	0.9982	1.0000
2514	0.9956	1.0420	1.0026	1.0106	0.9744	1.0000
2515	0.9661	1.0445	1.0110	1.0118	0.9909	1.0000
2516	0.9375	1.0058	0.9964	1.0169	1.0245	1.0000
2517	0.9197	1.0172	0.9834	1.0331	1.0331	1.0000
2518	0.9040	0.9896	0.9837	1.0469	1.0451	1.0000

ขอบเขตต่ำสุด (Minimum limit) = $Q_b / \frac{P_a}{P_b} \cdot Q_b$
 เมื่อ $\frac{P_a}{P_b}$ = อัตราส่วนของราคาสินค้า ระหว่างท้องที่ A และท้องที่ B
 และ Q_b = ปริมาณอาหารแต่ละชนิดที่ประชาชนในท้องที่ B ใบริโภค (๖)

ถ้าขอบเขตสูงสุดและขอบเขตต่ำสุด มีค่ามากกว่า 1 ทั้งคู่แล้ว แสดงว่าเงินบาทของท้องที่ A มีค่ามากกว่าหรือแพงกว่าท้องที่ B

ถ้าขอบเขตสูงสุดและขอบเขตต่ำสุด มีค่าน้อยกว่า 1 ทั้งคู่แล้ว แสดงว่า เงินบาทของท้องที่ A มีค่าน้อยกว่าหรือถูกกว่าท้องที่ B

แต่ในกรณีซึ่งขอบเขตสูงสุด มีค่ามากกว่า 1 และขอบเขตต่ำสุด มีค่าน้อยกว่า 1 แล้ว ก็ไม่สามารถตัดสินได้ว่า เงินบาทของท้องที่ใดจะมีค่าถูกกว่า หรือแพงกว่าอีกของทีหนึ่ง ทั้งนี้ ก็คงแล้วแต่สินค้าแต่ละประเภท เช่นเงิน 1 บาทของท้องที่ A มีค่าอยู่ระหว่างค่าสองค่าของท้องที่ B คือ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.95 ถึง 1.05 บาท เมื่อคิดรวมสินค้าและบริการทุกหมวด เงินบาทของท้องที่ A อาจจะมีค่ามากกว่าท้องที่ B เมื่อคิดเฉพาะหมวดอาหารและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และเงินบาทของท้องที่ B มีค่ามากกว่าท้องที่ A เมื่อคิดหมวดอื่น ๆ ทั้งหมดก็ได้

สำหรับตัวอย่างแสดงวิธีการคำนวณหาค่าของเงินบาทนี้ จะเปรียบเทียบค่าของเงินบาท ระหว่างเขตเทศบาลในจังหวัดพระนคร - ธนบุรี และจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉพาะหมวดอาหารในปี พ.ศ. 2506 เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้การเปรียบเทียบค่าของเงินบาท มีความถูกต้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ตัวเลขเกี่ยวกับปริมาณสินค้าและบริการที่ประชากรใช้ ได้มาจากรายงานการสำรวจรายการใช้จ่ายของครอบครัว พ.ศ. 2506 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และราคาเฉลี่ยต่อหนึ่งหน่วยของอาหารประเภทต่าง ๆ ก็ได้มาจากการรายงานของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างการสำรวจรายการใช้จ่ายของครอบครัว พ.ศ. 2506 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติเช่นเดียวกัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับราคาที่ได้จากกระทรวงเศรษฐการแล้วใกล้เคียงกันมาก

ต่อไปนี้เป็นตารางแสดงส่วนเฉลี่ยค่าใช้จ่ายของครอบครัวเกี่ยวกับอาหาร สินค้าและบริการต่าง ๆ รวมค่าของสินค้าและบริการที่ผลิตเอง หรือได้มาโดยไม่ต้องซื้อในระยะเวลา 1 เดือน ของค่าต่าง ๆ ทั่วประเทศ และเขตเทศบาลจังหวัดพระนคร - ธนบุรี และตารางการแจกแจงรายการใช้จ่ายของครัวเรือนหมวดอาหาร ของเขตเทศบาลพระนคร - ธนบุรี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 31 การแจกแจงรายการใช้จ่ายของครอบครัวหมวดอาหารของ เขตเทศบาลพระนคร-ธนบุรี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายการค่าใช้จ่าย	เขตเทศบาล พระนคร-ธนบุรี Qb.t.	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ Qn.e.	สินค้า	หน่วย
มูลค่าอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์	44.9	45.9		
ข้าว แป้ง และอาหารที่ทำจากแป้ง	6.8	24.7	ข้าว	กก.
เนื้อสัตว์	6.4	3.7	หมู เนื้อ แอง	กก.
เมล็ด ไร่	1.8	2.7	ไร่	กก.
ปลา และสัตว์น้ำ	4.3	5.1	ปลาน้ำจืด	กก.
ผัก	3.2	3.2	ผักสด	กก.
ผลไม้	2.1	1.3	เงาะ	กก.
ไข่	1.8	0.6	ไข่สด	ฟอง
ผลิตภัณฑ์นม	0.6	0.1	นมกระป๋อง	กระป๋อง
น้ำมัน และไขมัน	0.7	0.2	น้ำมันหมู	กก.
น้ำตาลและขนมปังน้ำตาล	0.4	0.3	น้ำตาลทราย	กก.
เครื่องปรุงรส เครื่องเทศ	1.1	11.3	น้ำปลา	ลิตร
เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์	2.3	0.3	โคคาโคลดา	ขวด
อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อที่บริเวณบ้าน	2.1	0.4	ไก่ย่าง	ตัว
อาหารและเครื่องดื่มที่ซื้อและบริโภคนอกบ้าน	11.3	2.0	กวยเตี๋ยวราดหน้า	จาน

ตารางที่ 31(ต่อ) การแจกแจงรายการใช้จ่ายของครอบครัวหัวหน้าครอบครัวของเขตเทศบาลพระนคร-ธนบุรี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายการค่าใช้จ่าย	ราคา		อัตราส่วนของราคาสินค้า			
	เขตเทศบาล พระนคร-ธนบุรี	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	$\frac{Pn.e.}{Pb.t.}$	$\frac{Pb.t.}{Pn.e.}$	$\frac{Pn.e.}{Pb.t.}$	$\frac{Pb.t.}{Pn.e.}$
	Pb.t.	Pn.e.			Qb.t.	Qn.e.
ยอดรวมค่าอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์					52.671	45.430
ข้าว แป้ง และอาหารที่ทำจากแป้ง	2.23	2.24	1.004	0.995	6.827	24.576
เนื้อสัตว์	16.00	10.99	0.687	1.456	4.397	5.387
เบ็ดไก่	12.51	9.49	0.759	1.318	1.366	3.559
ปลาและสัตว์น้ำ	10.50	12.49	1.189	0.841	5.113	4.289
ผัก	1.89	3.77	1.995	0.501	6.384	1.603
ผลไม้	7.96	6.00	0.754	1.327	1.583	1.725
ไข่	0.63	0.62	0.984	1.016	1.771	0.610
ผลิตภัณฑ์นม	4.45	5.04	1.132	0.883	0.679	0.088
น้ำมันและไขมัน	10.98	8.99	0.819	1.221	0.573	0.244
น้ำตาลและขนมน้ำตาล	4.75	4.67	0.983	1.017	0.393	0.305
เครื่องปรุงรส เครื่องเทศ	3.45	4.28	1.240	0.806	1.364	1.048
เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์	1.00	1.50	1.500	0.667	3.450	0.200
อาหารสำเร็จรูปหรืออาหารกึ่งสำเร็จรูป	15.00	13.00	0.867	1.154	1.821	1.462
อาหารและเครื่องดื่มที่ซื้อและบริโภคนอกบ้าน	2.00	3.00	1.500	0.667	16.950	1.334

$$\begin{aligned} \text{ขอบเขตสูงสุด} &= \frac{Pn.e.}{Pb.t.} \cdot Qb.t. / Qb.t. \\ &= \\ &= 52.671 / 44.9 \\ &= 1.18 > 1.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ขอบเขตต่ำสุด} &= Qn.e. / \frac{Pb.t.}{Pn.} \cdot Qn.e. \\ &= 45.9 / 45.43 \\ &= 1.01 > 1.00 \end{aligned}$$

เนื่องจากขอบเขตสูงสุดและขอบเขตต่ำสุดมีค่ามากกว่า 1.00 แสดงว่าเงินบาทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าน้อยกว่าเงินบาทของเขตเทศบาลจังหวัดพระนคร-ธนบุรี เมื่อคิดเฉพาะหมวดอาหารและเครื่องคั้นไม้แฉกกอยอด หรืออาจจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่าเงิน 1 บาทของเขตเทศบาลพระนคร-ธนบุรี เมื่อเทียบกับเงินบาทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว จะมีค่าอยู่ระหว่าง 1.01 ถึง 1.18 บาท

นั่นคือ เราพอจะสรุปได้ว่า ค่าครองชีพในเรื่องอาหารและเครื่องคั้นไม้แฉกกอยอดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่าในเขตเทศบาลพระนคร-ธนบุรี

ในทำนองเดียวกัน ก็สามารถใช้สูตรเดียวกันนี้คำนวณหาค่าของเงินบาทในหมวดอื่น ๆ เช่น หมวดเครื่องนุ่งห่มและยา หมวดบันเทิง การอ่าน และการศึกษา ฯลฯ หรืออาจจะคิดรวมหมวดทุกหมวดเลยก็ได้ ในกรณีนี้ก็จะเป็นการเปรียบเทียบค่าของเงินบาทหรือค่าครองชีพโดยทั่ว ๆ ไปของประชากรที่อาศัยอยู่คนละท้องถิ่น ซึ่งอาจจะเป็นจังหวัดหรือภาคก็ได้ หนึ่งข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบค่าของเงินบาทในระดับจังหวัด อาจะนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการพิจารณาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแกชาราชการที่ไปปฏิบัติงานรัฐบาลในจังหวัดที่มีค่าของเงินบาทต่ำหรือค่าครองชีพของประชาชนสูงได้